

Suonenjoen kaupungin kestävän kuntatalouden pitkántähtäimen suunnitelma vuosille 2021-2025

Kaupunginhallitus 14.12.2020 § ____

Kaupunginvaltuusto 21.12.2020 § ____

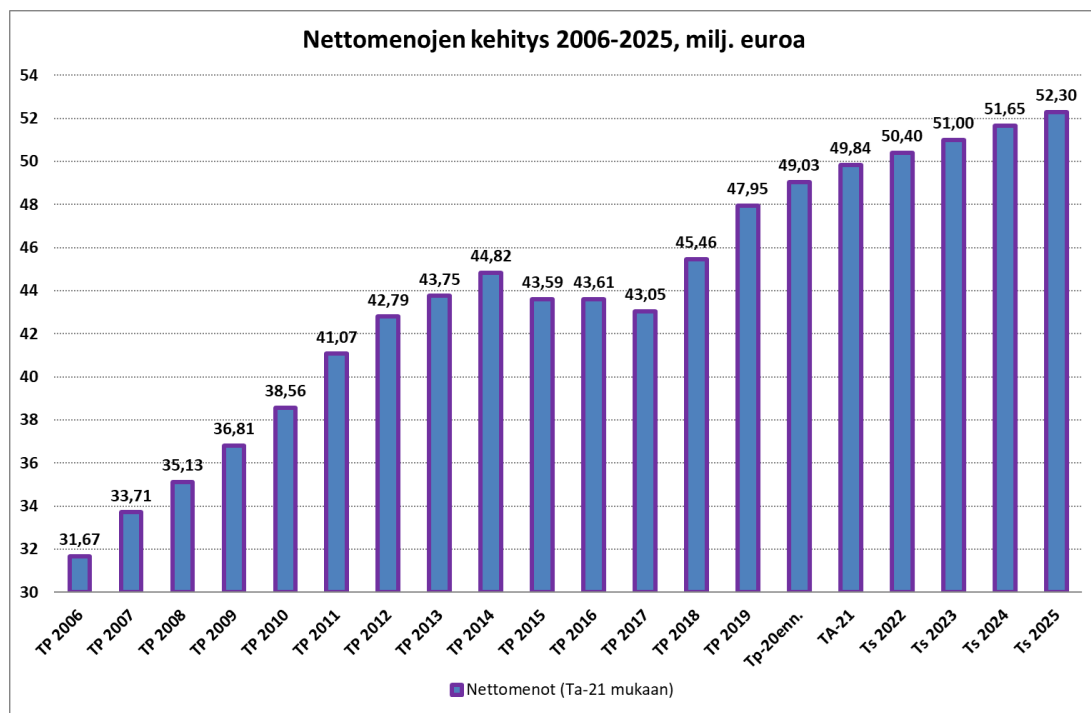
Kaupungin tilinpäätös 2019 ja arvio vuodesta 2020

Suonenjoen kaupungin vuoden 2019 tilinpäätös oli noin +0,2 milj. euroa ylijäämäinen. Vuosi 2019 oli 6. peräkkäinen vuosi kun kaupunki on tehnyt ylijäämää. Taseessa olevaa kumulatiivista ylijäämien puskuria on noin 7,7 milj. euroa. Suonenjoen kaupungin talous on alijäämien kattamisen osalta tasapainossa.

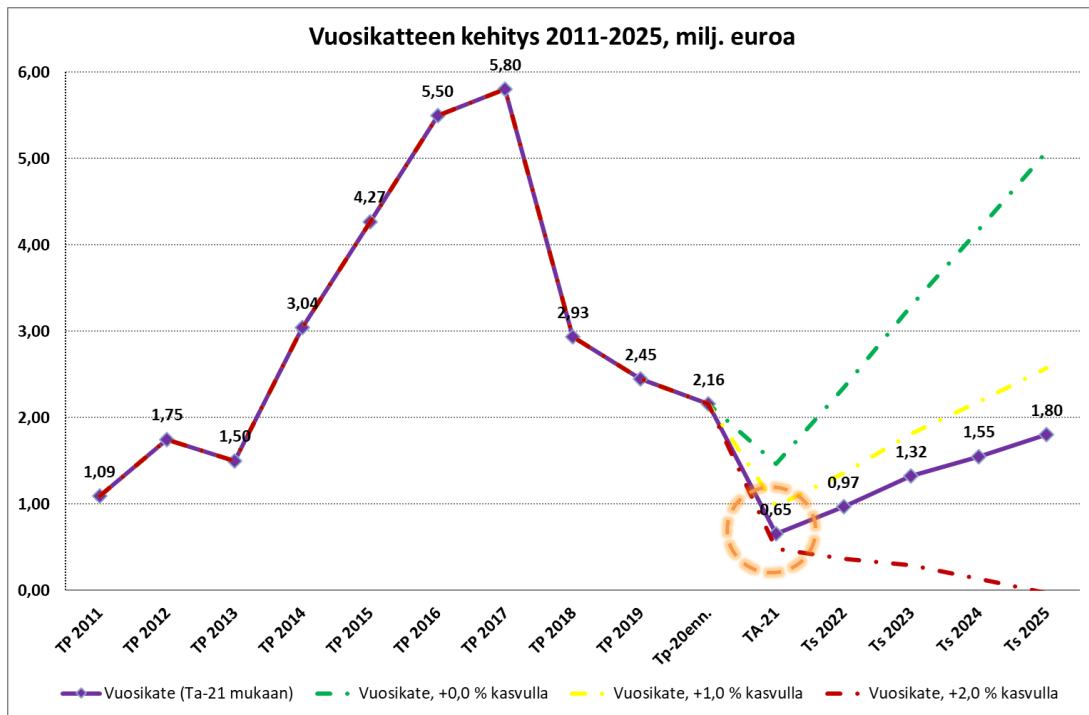
Tulopohjan kasvu oli keskeinen tekijä ylijäämäiseen tulokseen vuodelta 2019. Veroperusteinen (verotulot ja valtionosuudet) rahoitus kasvoi yhteensä yli +2,0 milj. euroa vuoden takaisesta. Jo pelkästään verotulot olivat kasvussa +1,3 milj. euroa eli noin +5,4 prosenttia vuoden takaisesta.

Kahden viimeisen vuoden aikana (vuodet 2018 ja 2019) Suonenjoen kaupunki on käyttänyt palvelurakenteen ylläpitoon liki +5,0 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2017. Vuoden 2018 tapaan myös vuodelle 2019 kasvua kulurakenteessa syntyi noin +2,5 milj. euroa. Vakituisten henkilöstön määrä kasvoi yli kymmenellä työntekijällä. Sosiaali- ja terveystoimen kustannukset olivat kokonaisuudessaan kovassa kasvussa.

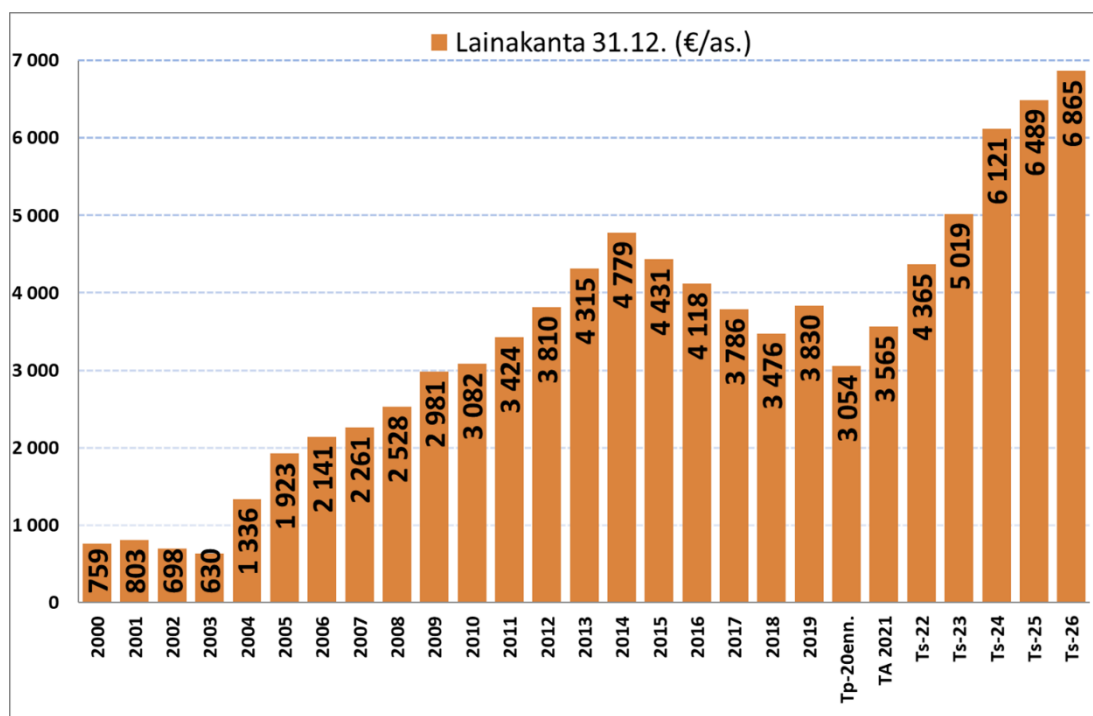
Vuosi 2020 näyttää kehittyvän valtion vahvasti kunnille suuntautuvasta korona-kompensatiosta johtuen ennakoitua paremmalta. Erityisesti valtionosuudet tulevat kasvamaan vuoden takaisesti merkittävästi. Vuoden takaiseen nähden valtionosuuksien arvioidaan kasvavan jopa +1,4 milj. euroa (+5,5%). Vuoden 2020 tuloksen arvioidaan olevan joko nollassa tai hivenen ylijäämäinen. Sairaanhoidopiirin mahdollinen alijäämien kattaminen myös vuodelta 2020 vaikuttaa merkittävästä vuoden 2020 lopulliseen tulokseen.

Kaupungin vuosikate on pysynyt vuosien 2014-2019 aikana +2,5 milj. euron tasossa tai sen yli. Tämä on mahdollistanut maltillisten investointien toteuttamisen tulorahoituksen turvin.

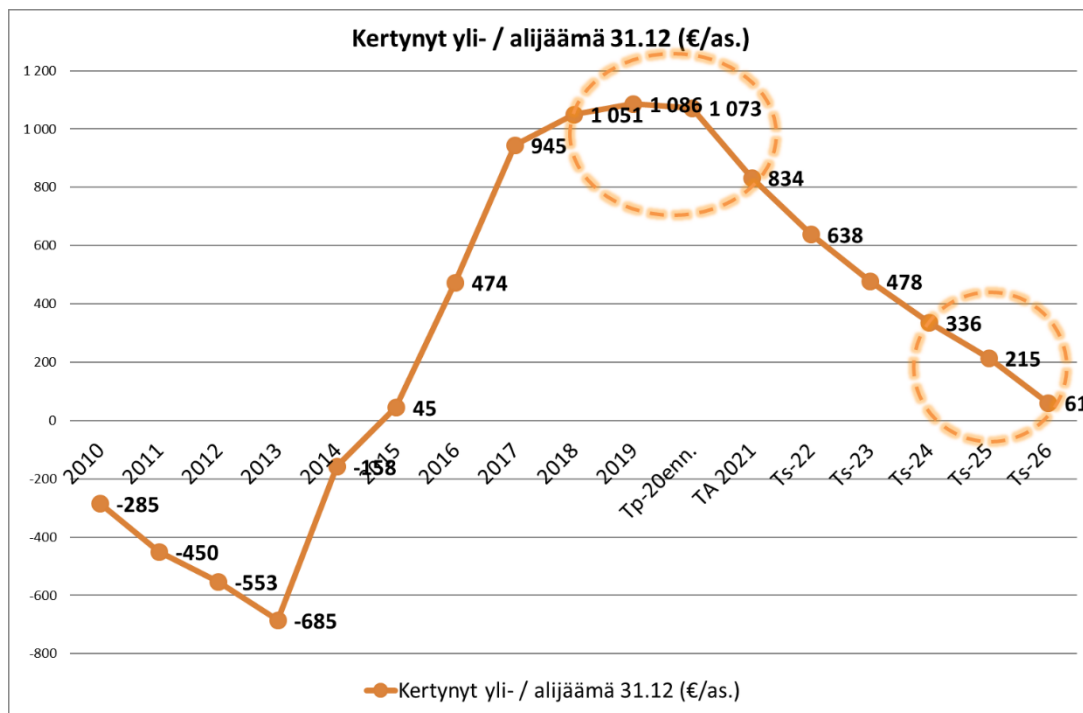

Kaupungin velkaantuminen taittui jo vuoden 2015 aikana ja maltillinen investointitaso ja kulutason hillintä taittoivat kaupungin velkaantumista entisestään. Vuosien 2015-2018 aikana ei nostettu lainkaan pitkäaikaista lainaa. Velkoja on pystytty lyhentämään kolmessa vuodessa yhteensä yli 10,0 milj. eurolla. Myös vuoden 2020 aikana ei ole nostettu uutta pitkäaikaista lainaa.

Arvio tulevasta kehityksestä

Nykyinen talouden tasapainottamisohjelma päättyy vuoden 2020 loppuun. Kaupungin taloustilanteen mukainen arvio vuoden 2021 sekä suunnitelmakauden 2021-2023 osalta näyttää kehittyvän valtuuston aiemmin hyväksymää alkuperäistä talousarviota heikommin. Nyt valtuustolle esitettävä vuosien 2021-2023 taloussuunnitelman on alijäämäinen yhteensä noin -4,0 milj. euroa. Taloussuunnitelma ei täytä kuntalain (Kuntalaki §110) vaadetta siitä, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Jatkossakin kaupungin toimintoja tulee sopeuttaa tulopohjan kasvuun nähden. Talouden tasapainossa pitämistä tulee kaikkien toimialojen pitää huolta. Kaupungin omat investointitarpeet edellyttävät tulorahoituksen riittävyttä ja varautumista tulopohjan merkittävään kaventumiseen valtion koronaelvysten päätyttyä ja julkisen talouden sopeuttamiseen varautuen. Kulurakenteen arviointia tulee tehdä niin oman kuin myös ostopalvelujen suhteen. Jo pelkästään tuleva monitoimihalli-investointi tulee nostamaan kaupungin tulosvaikutteisia menoja arviolta +1,0 milj. eurolla. Tämä vastaan yhden kunnallisveroprosentin korotuspainetta. Talouden tasapainon saavuttaminen edellyttää menokehityksen hillintää kaikkien toimialojen osalta.

Suonenjoen kaupungin nettomenot (toimintakate) on yli +1.000 euroa / asukas korkeammalla tasolla kuin kunta-alan keskiarvo. Tämä tarkoittaa yli +7 milj. euroa enemmän kuluja vuodessa kuin kunta-alalla keskimäärin käytetään vuodessa.

Ylijäämäisten vuosien jälkeen kaupungin taloudessa on merkittävä yli +7 milj. euron suuruinen "ylijäämäpuskuri". Päivitetyt taloussuunnitelman perusteella ylijäämät riittävät kuitenkin enintään vuoteen 2025-2026 saakka. Talouden tasapainon saavuttaminen keskipitkällä aikavälillä edellyttää toimintakulujen kasvun rajaamista keskimäärin alle +1,5 prosentin kasvuun / vuosi. Talouden toteuman myönteiseen kehittymiseen ei voi vain luottaa, vaan tarvitaan aktiivisia ja konkreettisia päätöksiä niihin asioihin, mihin

itse pystymme vaikuttamaan. Kaupungin käyttötaloudessa on yli 1,5 milj. euron välittömän sopeuttamisen tarve vuosien 2021-2023 osalta.

Talouden pitkántähtäimen suunnitelma 2021-2025

Suonenjoen kaupungin ylijäämäinen talous antaa liikkumavaraa kaupungin kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen. Kaupunginhallitus on päätöksellään 23.9.2019 § 219 päättänyt aloittaa Suonenjoen kaupungin talouden sopeuttamistoimenpiteiden valmistelun. Valmistelu päätettiin aloittaa kaupunginhallituksen linjauksilla mm. sopeuttamistoimenpiteiden tarpeesta, priorisoinnista, aikataulusta, organisoitumisesta sekä sitoutumisesta. Sopeuttamistoimenpiteiden valmistelu päätettiin aloittaa yhteistyössä henkilöstön, virkakunnan ja luottamushenkilöiden kesken.

Kestävän kuntatalouden saavuttamiseksi nimettiin työryhmä, jonka tehtävänä oli esittää konkreettisia keinoja kaupungin kulurakenteen kasvun hillitsemiseksi niin, että kaupungin talous saatetaan kestävällä talousuralla vuoteen 2021 mennessä. Työryhmä kostui kaikkien valtuustoryhmien nimeämistä luottamushenkilöistä ja ryhmässä on mukana myös pääluottamusmiesten nimeämä henkilöstön edusta. Työryhmän puheenjohtajana toimi kaupunginhallituksen puheenjohtaja, sihteerinä hallintojohtaja ja esittelijänä kaupunginjohtaja.

Työryhmän tavoitteena oli vähintään 1,0 milj. euron pysyväisluonteisten kulurakennetta hillitsevien konkreettisten toimenpiteiden esittäminen päätöksentekoon. Työryhmä linjasi kohonneesta kulurakenteen tasosta johtuen jatkovalmistelun niin, että laaditaan sopeuttamisohjelma, joka kattaa kasvaneen sopeuttamistarpeen ollen yhteensä noin 2,0-2,5 milj. euroa. Toimenpiteet jaksottuvat vuosille 2021-2025

Työryhmä arvioi kaupungin talouden pitkántähtäimen vaikuttavuus keinoja seuraavista asiakokonaisuuksista ja priorisoi toimenpiteiden toteuttamisen järjestystä:

1. Toiminnalliset muutokset sekä prosessien tarkastelu ja tehokkuus
2. Kustannustason leikkaaminen ei-lakisääteisten palvelujen / menojen osalta
3. Palveluverkoston ja palvelutason tarkastelu
4. Henkilöstö menoihin kohdentuvat suorat toimenpiteet
5. Veronkorotukset

Kaupunginhallituksen esityksestä toimialat ovat myös lautakuntien kokouksissaan esittäneet vuodelle 2021 ja siitä eteenpäin vaikuttavia talouden tasapainottamiskeinoja. Työryhmä totesi, että toimialojen esittämien toimenpiteiden kokonaismäärä ei ole kaupunginhallituksen asettaman tavoitteen mukainen. Esitykset kohdentuivat pääosin ns. perinteisiin leikkauksiin palvelujen ostojen ja materiaalihankintojen osalta. Vaikuttavuudeltaan laajempia toiminnallisia ja rakenteellisia uudistuksia oli esityksissä varsin vähän.

Tästä johtuen työryhmä laati näiden toimenpiteiden lisäksi vuosille 2021-2025 esitettävän talouden pitkántähtäimen suunnitelman ja siihen liittyvät toiminnalliset ja rakenteelliset keinot talouden tasapainon säilyttämiseksi. Ilman konkreettisia talouden sopeuttamistoimenpiteitä käyttötaloudessa on kaupungin talouden kumulatiivinen ylijäämä talousstrategiakauden 2021-2025 lopussa ”syöty”. Tämä tarkoittaa, että kaupungin kyky nykyisenkaltaisella kustannuskehityksellä ei mahdollista kertyvän alijäämän kattamiseen ja tasapainoisen taloussuunnitelman tekemiseen kuntalain mukaisesti. Mikäli toimenpiteissä ei edetä ja tarvittava päätöksiä ei saada aikaiseksi, niin kaupunginvaltuuston ja -hallituksen tulee esittää uusien talouden sopeuttamiskeinojen hyväksymistä ja käyttöönotto jo vuoden 2021 aikana.

Suonenjoen kaupungin talousstrategiakauden talouden tasapainottamistoimenpiteet / TA-21				
Esitettyinä rakenteelliset ja toiminnalliset toimenpiteet toimialojen sopeuttamistoimenpiteiden lisäksi kaudelle 2021-2025.				
Suunnitelman toteuttamiseen tarvitaan hallinnolliset päätökset. Samalla arvioidut vaikuttavuuden euromäärät tarkentuvat.				
<u>Vaikuttavuus (euroa / vuosi)</u>				
<u>Toimenpide</u>	<u>TA-2021</u>	<u>Ts. 2022-2023</u>	<u>Str. 2024-2025</u>	<u>Vastuutaho</u>
<u>Elinvoima- ja hallintopalvelut:</u>				
Kansalaisopiston kurssimäärän tarjontaa alennetaan saatavan valtionosuusmäärän mukaiselle tasolle.	0	20 000	20 000	<i>Elinv. - ja hallintopalv., hallintojohtaja ja kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus</i>
Oman liikunta- / ryhmätoiminnan selvittäminen suhteessa kansalaisopiston ja seurojen järjestämään toimintaan. Tavoitteena mahdollisten päällekkäisyyksien karsinta ja toimintojen sopeuttaminen tarjontaa tasaamalla.	0	0	50 000	<i>Elinv. - ja hallintopalv., hallintojohtaja ja kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus</i>
Konservatorion kautta toteutettavan musiikkiopetuksen uudelle arvioiminen ja mahdollinen sopimuksen päättäminen.	0	0	40 000	<i>Elinv. - ja hallintopalv., hallintojohtaja ja kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus</i>
Kaupungin / toimialojen hallintopalvelujen sopeuttaminen toiminnallisten muutosten ja sähköisten tietojärjestelmien käyttöönoton myötä. Vuoteen 2025 mennessä noin 2 htv.	0	30 000	30 000	<i>Toimialajohtajat ja kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus</i>
<u>Sosiaalipalvelut:</u>				
Systeeminen sosiaalityö ja perhekeskusmalli. Toimenpiteiden aktiivinen jalkauttaminen kaupungin palvelutuotannon osalta. Tavoitteena ostopalvelujen vähentäminen ja ennaltaehkäisevä vaikuttavuus kustannusten osalta.	50 000	50 000	<i>Mahdollinen maakunnallinen SoTe / Hyvinvointialue</i>	<i>Sosiaalipalvelut, sosiaalijohtaja, sosiaalilautakunta</i>
Kotihoidon kehittämissuunnitelman aktiivien jalkauttaminen ja toimenpiteiden käyttöönotto. Keskeisenä tavoitteena välittömän asiakastyön määrän kasvattaminen ja vaikuttavuuden lisääminen asiakastyön kasvun myötä.	50 000	50 000	<i>Mahdollinen maakunnallinen SoTe / Hyvinvointialue</i>	<i>Sosiaalipalvelut, sosiaalijohtaja, sosiaalilautakunta</i>
Muut toiminnalliset kokonaisuudet ovat päiväkeskustoiminnan toimintamallin uudelleen arvioiminen, työkierron lisääminen ja joustava työvoiman käyttö ilman yksikkörajoja. Tavoitteena työkuormittavuuden tasaaminen ja vanhuspalvelujen henkilöstömäärän riittävyys asumispalvelujen mitoituksen kasvuun nähden. Euromääräisenä tavoitteena kustannusten kasvun hillintä.	0	0	<i>Mahdollinen maakunnallinen SoTe / Hyvinvointialue</i>	<i>Sosiaalipalvelut, sosiaalijohtaja, sosiaalilautakunta</i>

Suonenjoen kaupungin talousstrategiakauden talouden tasapainottamistoimenpiteet / TA-21				
Esitettyinä rakenteelliset ja toiminnalliset toimenpiteet toimialojen sopeuttamistoimenpiteiden lisäksi kaudelle 2021-2025.				
Suunnitelman toteuttamiseen tarvitaan hallinnolliset päätökset. Samalla arvioidut vaikuttavuuden euromäärät tarkentuvat.				
	Vaikuttavuus (euroa / vuosi)			
<u>Toimenpide</u>	<u>TA-2021</u>	<u>Ts. 2022-2023</u>	<u>Str. 2024-2025</u>	<u>Vastuutaho</u>
<u>Koulutuspalvelut:</u>				
Alenevan oppilasmäärän myötä henkilöstömäärän sopeuttaminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Vuoteen 2025 mennessä yhteensä noin 10 htv.		160 000	240 000	Koulutuspalvelut, koulutusjohtaja, koulutuslautakunta
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimipisteverkoston sopeuttaminen alenevaan oppilas- ja henkilöstömäärään nähden.			150 000	Koulutuspalvelut, koulutusjohtaja, koulutuslautakunta
<u>Tekniset palvelut:</u>				
Palvelutason määrittäminen ulkoalueiden osalta. Tavoitteena huollettavien / kunnossapidettävien ulkoalueiden määrällinen alentaminen laadittavan suunnitelman mukaisesti.	0	35 000	35 000	Tekniset palvelut, tekninen johtaja, tekninen lautakunta
Kiinteistöjen kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet tarpeettomista kiinteistöistä luopumiseksi, myyntien toteuttamiseen ja palveluverkon tarpeisiin vastaamiseen.	20 000	35 000	35 000	Tekniset palvelut, tekninen johtaja, tekninen lautakunta
Toiminnallisen ja vaihtoehtoisen palvelutuotannon selvittäminen kaupungin oman konekaluston osalta tulevien investointipäätösten yhteyteen.	0	0	?	Tekniset palvelut, tekninen johtaja, tekninen lautakunta
Hallinnon tarvitsemien toimistotilojen selvittäminen mahdollisesti muuttuvaan tilatarpeeseen nähden. Vaikutukset etätöön lisääntyminen, mahdollinen maakunnallinen SoTe / hyvinvointialue, ostopalvelutuottajien tilatarpeen käytön väheneminen.	0	0	40 000	Tekniset palvelut, tekninen johtaja, kiinteistöpäällikkö
Lisäksi				
Tulopohjan kasvattaminen				
<u>Maksut ja taksat:</u>				
Vuosittain toimialojen päätöksillä toteutettavien taksojen ja maksujen vähintään +2%:n tarkistaminen.	40 000	80 000	80 000	Toimialat, lautakunnat
<u>Verot:</u>				
Kiinteistöveroselvityksen toteuttaminen ja veropohjan laajentaminen.	0	100 000	80 000	Kaupunginjohtaja, tekninen johtaja
	YHTEENSÄ:	160 000	560 000	800 000
	Strategiakausi yhteensä:		720 000	1 520 000